

Výklad pojmů SPRSS 2023–2025 – zúžený rozsah pro Výzvu 2025

Absorpční kapacita Základní sítě – jedná se o maximální možný finanční objem, schválený ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb, nebo v Akčním plánu pro daný rok, o který lze Základní síť v daném roce ještě navýšit, aby byla finančně udržitelná a nebyly ohroženy stávající služby v Základní síti.

Deinstitucionalizace – je proces, ve kterém dochází k transformaci institucionální (ústavní) péče v péči komunitní. Cílem je zkvalitnit život lidem a umožnit jim žít běžný život srovnatelný se životem jejich vrstevníků. Během deinstitucionalizace dochází k řízenému rušení ústavů a rozvoji komunitních sociálních služeb (ambulantní, terénní a pobytové formy). Výsledná struktura a provoz sociálních služeb jsou primárně orientovány na potřeby uživatelů služeb a jejich sociální začleňování, uživatelé nejsou vystavováni institucionalizaci.

Dočasná síť – je síť sociálních služeb, která je tvořena novými sociálními službami nebo rozšířenými kapacitami stávajících sociálních služeb nad rámec kapacit stanovených v Základní síti. Dočasná síť je na základě realizace neinvestičních projektů hrazena z finančních prostředků Evropské unie, nebo služby mají zajištěno financování z jiných veřejných zdrojů garantovaným veřejným zadavatelem včetně státního rozpočtu, rozpočtů ÚSC atd. Dočasná síť je nástrojem pro časově omezené pověření sociálních služeb dle zdroje financování či přechodné potřeby. Jedná se také například o programy podpory z Evropského sociálního fondu, v rámci Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám za místní podpory Agentury pro sociální začleňování, v rámci strategií Komunitně vedeného místního rozvoje Místních akčních skupin apod. Zdrojem financování mohou být i časově omezené vlastní prostředky kraje, rozdělované prostřednictvím Programů pro poskytování finanční podpory z rozpočtu Zlínského kraje, kterými má být řešeno mimořádné a časově omezené téma. Setrvání v Dočasné síti je podmíněno zajištěným zdrojem financování z výše uvedených zdrojů.

Jednotka sociální služby – je základní východisko pro stanovení vyrovnávací platby, tj. „lůžko“ pro pobytové/lůžkové formy sociálních služeb (včetně noclehárny) a „průměrný přepočtený úvazek pracovníka v přímé péči“ (dále také „přepočtený úvazek v přímé péči“) pro ostatní nepobytové/nelůžkové formy sociálních služeb (ambulantní a terénní). Počet průměrných přepočtených úvazků v přímé péči zahrnuje počet průměrných přepočtených úvazků v přímé péči vztahující se k pracovníkům, kteří pracují v režimu zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, tzn. v pracovním poměru, na dohodu o pracovní činnosti nebo na dohodu o provedení práce, s prokázáním vazby k základním činnostem daného druhu sociální služby dle zákona o sociálních službách. Počet jednotek sociální služby, tj. kapacita sociální služby. (*Vlastní definice pro účely zpracování dokumentu SPRSS*)

Obvyklý náklad – východiskem pro stanovení obvyklého nákladu na jednotku sociální služby je skutečný náklad na jednotku sociální služby. Jedná se o náklad, který je hospodárný, účelný a efektivní vzhledem k poskytování základních činností daného druhu sociální služby. Nákladem jsou konkrétní vstupy do podniku (organizace), vyjádřené v Kč, které podnik (organizace) přetváří ve výstupy, a to za sledované období. Výstupem je služba nebo výrobek. Výpočet obvyklých nákladů na jednotku jednotlivých druhů a skupin sociálních služeb je modelován ze skutečných nákladů daných sociálních služeb zařazených do Základní sítě Akčního plánu pro daný rok, které poskytovatelé sociálních služeb vyplňují do webové aplikace KISSoS. Vychází se při tom z analýz dvou kalendářních let (pro každý z roků samostatně) předcházejících roku, na který se obvyklý náklad stanovuje. Obvyklý náklad je koncipován

jako medián, tzn. „střední hodnota“ z průměru nákladů 1 (N1 = jedná se o průměrnou hodnotu nákladu; je vypočítán z hodnot průměrných nákladů na stanovenou jednotku všech jednotlivých služeb v rámci daného druhu sociálních služeb bez započtení krajních hodnot/minima maxima; vyloučení krajních hodnot/minima maxima se nepoužije u druhů sociálních služeb, kde je počet analyzovaných služeb v rámci tohoto druhu sociální služby nižší než tři), průměru nákladů 2 (N2 = jedná se o podíl, v rámci jehož čitatele jsou sečteny náklady všech jednotlivých služeb v rámci daného druhu sociálních služeb a v rámci jmenovatele jsou sečteny všechny hodnoty kapacity jednotlivých služeb daného druhu sociálních služeb) a mediánu (M = jedná se o hodnotu, která dělí statistickou řadu podle velikosti seřazených hodnot na dvě stejně početné poloviny; za statistickou řadu jsou brány hodnoty průměru N1), která se upraví o předpokládaný růst nákladů (osobních a provozních) a matematicky zaokrouhlí na celé tisíce nahoru. Základem pro výpočet výše obvyklého nákladu na jednotku je druh sociální služby dle zákona o sociálních službách. Druh sociální služby dle zákona o sociálních službách může být dále definován skupinou sociální služby (u pobytových sociálních služeb může být skupina sociální služby určena cílovou skupinou a/nebo kapacitou sociální služby; u ambulantních a terénních sociálních služeb může být skupina sociální služby určena cílovou skupinou sociální služby). Konečná výše obvyklého nákladu může být korigována např. dle metodického doporučení Ministerstva práce a sociálních věcí či mezikrajského srovnání obvyklých nákladů s přihlédnutím na oprávněné požadavky poskytovatelů sociálních služeb. *(Vlastní definice pro účely zpracování dokumentu SPRSS)*

Obvyklý výnos – východiskem pro stanovení obvyklého výnosu na jednotku sociální služby jsou skutečné příjmy na jednotku sociální služby, vyjádřené v Kč. Výnosy jsou zdrojem financování a jsou spojené s poskytováním daného druhu sociální služby za sledované období, vyjádřené v Kč. Obvyklé výnosy jsou analyzovány dle stejného pravidla, jako náklady viz výše.

Rozvojový záměr – jedná se o žádost poskytovatele o zařazení do Základní či Dočasné sítě na základě zjišťování potřeb, typ A nebo typ B. Rozvojový záměr obsahuje informace o zjištěných potřebách a kapacitách pro zajištění těchto potřeb. Typ C je opětovný vstup do Základní/Dočasné sítě beze změn.

Transformace – je změna pobytové služby s ústavním charakterem pro osoby se zdravotním postižením na bydlení a podporu v běžném prostředí. Osoby se zdravotním postižením přecházejí z ústavů do bytů či rodinných domů v běžné zástavbě a žijí způsobem života, který je obvyklý pro jejich vrstevníky. Za transformaci je považován i proces snižování kapacity zařízení či úplné zrušení kapacity zařízení a opuštění prostoru pobytové služby.

Transformační plán – je strategický dokument poskytovatele sociální služby, schválený statutárním orgánem organizace. Popisuje změnu způsobu poskytování pro uživatele stávajících sociálních služeb, které jsou plánovány na základě identifikovaných potřeb.

Ústavní charakter služby – jde o poskytování sociální služby v instituci, která poskytuje uživatelům nepřetržitou péči spojenou s ubytováním, stravováním a dalšími službami nahrazujícími běžný způsob života. Instituce nenaplnuje principy normality, nesměřuje k sociálnímu začleňování a vykazuje ústavní prvky jako např. izolace uživatelů od běžného prostředí na základě společného znaku (např. zdravotní postižení), potlačení individuality člověka, dodržování přesného režimu zařízení.

Způsob poskytování pobytových či ambulantních sociálních služeb však může v některých případech sociálnímu začleňování uživatelů bránit a vést k institucionalizaci jejich života. K institucionalizaci dochází, když se souhrn pravidel instituce a očekávaných či akceptovatelných vzorců chování stává pro chod služby důležitější, než orientace na individuální potřeby jednotlivců. Instituce pak vytváří na lidi přímo či nepřímo tlak, aby se jejich potřeby podřizovaly potřebám institucionálního řádu. Uživatelé

takových služeb v důsledku nemají dostatečnou kontrolu nad svými životy a nad rozhodnutími, která se jich týkají.

Veřejná podpora – financování sociálních služeb z veřejných rozpočtů ve Zlínském kraji je realizováno v souladu s evropskou legislativou v oblasti tzv. veřejné podpory, konkrétně v souladu s Rozhodnutím komise č. 2012/21/EU ze dne 20. prosince 2011 o použití čl. 106 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie na státní podporu ve formě vyrovnávací platby za závazek veřejné služby, udělené určitým podnikům pověřeným poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu (dále jen „Rozhodnutí SGEI“). Konkrétní pravidla financování jsou schvalovány orgány Zlínského kraje. V zájmu vyloučení nadměrných plateb poskytovatelům sociálních služeb jsou na základě analýzy stanoveny předpokládané podíly veřejných zdrojů, tj. státního rozpočtu, rozpočtu Zlínského kraje a rozpočtů obcí, které se na financování sociálních služeb podílejí.

Základní síť – je síť sociálních služeb financovaná z veřejných zdrojů, prostřednictvím dotace kraje ze zdrojů Ministerstva práce a sociálních věcí, dle § 101a zákona o sociálních službách, z Programů pro poskytování finanční podpory z rozpočtu Zlínského kraje, z projektů Zlínského kraje nebo z Programu podpory B MPSV. Setrvání sociálních služeb v Základní síti na daný rok je v případě sociálních služeb, které provozují činnost nebo v daném roce činnost zahájily, podmíněno úspěšným splněním nastavených parametrů pro sociální služby dle Akčního plánu či jiného dokumentu.

Zásobník – jedná se o přehled sociálních služeb, které avizují potřeby. Je tvořen vždy pouze na rok a bude po ukončení hodnocení rozvojových záměrů sestaven z těch rozvojových záměrů, které splnily definovaná hodnotící kritéria a nebyly zařazeny do Základní sítě s ohledem na zachování finančně udržitelné sítě nebo nebyly zařazeny do Dočasné sítě, a to z důvodu nezajištěného finančního krytí.